

УДК 37.091.12:005.963:37.011.3-051:821

DOI: <https://doi.org/10.54662/veresen.1.2023.01>

Василь Шуляр,
 ORCID iD 0000-0001-8643-0105
 доктор педагогічних наук, доцент,
 професор кафедри теорії й методики мовно-
 літературної та художньо-естетичної освіти
 Миколаївський обласний інститут
 післядипломної педагогічної освіти
 вул. Адміральська, 4-а, 54001, м. Миколаїв, Україна
vasyl.shuliar@moipro.mk.ua

ПРОФЕСІЙНО-ФАХОВА СТУДІЯ ЯК ФОРМА РОЗВИТКУ МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

(за ідеями професора Ніли Волошиної)

У розвідці в контексті спадщини професора Ніли Волошиної представлено теоретичне напрацювання нових форм організації професійного розвитку педагогів-філологів, розроблено модель професійно-фахової студії, набір видів занять, їхню архітектуру та змістове наповнення. Із наукового доробку вченої визначено складники професійного розвитку вчителів літератури та екстрапольовано в модель підготовки сучасного вчителя. Професійно-фахові студії та авторська методична модель увідповіднені за ідеями та завданнями Концепції Нової української школи.

У першій частині статті розміщено есеї про Нілу Волошину – наукового керівника, консультанта, порадирика, Березиню. У другій частині подано науково-теоретичне обґрунтування доцільності нових форм професійного розвитку. Побудовано понятійний апарат (його змістове наповнення), до складу якого належить зокрема така низка понять: «професійно-фахова студія», «методичне студійне заняття», «методична майстерня (майстер-клас)», «урок-майстерня». «Концептуальні складники моделі професійно-фахової студії філолога» представлені логіко-семіотичною моделлю. Запропонована авторська модель побудована в рамках філософії тріадності.

Перспектива дослідження полягатиме в систематизації практичного досвіду в реалізації різних типів занять і вдосконаленні моделей професійно-фахового розвитку філолога.

Ключові слова: методична компетентність; Ніла Волошина; Нова українська школа; професійний розвиток; професійно-фахова студія; студія; типологія студійних занять.

© Шуляр В. І., 2023

«Лише той Учитель, хто живе так, як навчає ...» (Григорій Сковорода). Власне з цього твердження варто розпочати першу частину своєї статті – есею – до означеної проблеми. Не випадково вона і подана курсивом. Таких есеїв про відому вчену набралось чимало. Низку статей

композиційно вибудовували власне в такий спосіб: есеї і наукова розвідка.

Ніла Йосипівна Волошина. Асоціацій настільки багато, що їхній обшар незліченний: мудра, талановита, трудяга, патріотка, людяна, щедра, безкорислива, Березиня Вчителя, Учителька високого

гатурку... Жила так, як і навчала. Своїми діями, поведінкою, ставленням демонструвала нам, учням її наукової школи, якою має бути комунікація з учителем. Кожен виступ, повідомлення, стаття чи праця проаналізовані любов'ю і повагою до Вчителя.

І ще декілька асоціацій, які пов'язані з Нілою Йосипівною, і розпочинатимуться вони всі на літеру «в»: Волошина – Вчителька, вчена, віддана, вольова, витривала, вірна, всеохопна, визнана і визначна, видатна і шанована, вибагливо-мудра і вдумливо-критична.

Можна продовжувати ще і ще. Наведемо декілька прикладів-спогадів. Знала багатьох учителів по імені. До всіх зверталася на «Ви» незалежно від віку. Про кожного / кожену могла розповісти багато цікавого і з повагою, якщо навіть щось не так виходило. Мала численну наукову школу. Нині маємо й миколаївських послідовників вченої Волошини: три доктори наук, декілька кандидатів і чимало ще вчителів, які осмислювали виступи-зустрічі-праці Ніли Йосипівни. Скажу про наболіле.

20 років віддав сільській школі як директор і як учитель. Там сформувався. Увесь час тягнувся до науки. Мої виступи і статті як учителя помічали визнані вчені-методисти і пропонували захищатися. Першим був Борис Ількович Степанишин. Його тижневі авторські студії в моїй сільській школі були і до цього часу вражають. Проживання в моїй сім'ї – це окрім професійних розмов, ще й уроки українськоцентричної поведінки / дії / позиції. Про це колись обов'язково напишу / розповім. Євген Андрійович Пасічник. За рекомендацією Бориса Ільковича в нас відбулася зустріч у помешканні вченого. Якщо точніше, то спочатку на пероні залізничного вокзалу. Це для мене була шокова терапія. Сам Пасічник уже в поважному віці зустрічає мене, сільського хлопця. Тривалі розмови. Чаювання. Дискусії. Обрання проблеми дослідження. Знову тривалі розмови. А потім, по-батьківськи обійнявши мене, Євген Андрійович промовив: «Синку, тобі треба займатися наукою. Почуй мене». Але не

склалося в мене з об'єктивних причин. Євген Андрійович зрозумів, більше того – підтримував, уже хворіючи, мій захист кандидатської дисертації. Нова зустріч. Новий етап пошуку шляху до наукової діяльності. Зустріч із Нілою Йосипівною на Миколаївщині під час українсько-канадського форуму, де вона була головою секції, а я секретарем. Почувши мій виступ, промовила: «Василію Івановичу, Вам треба захищатися. Ось моя візитівка, як приймете рішення – приїздить до Інституту педагогіки». І ця зустріч стала знаковою. Увінчалася результатом. Ніла Йосипівна – і науковий керівник, і науковий консультант. Декілька слів про її «вибагливо-мудру і вдумливо-критичну» рису. Після захисту кандидатської (2004 року) відразу взявся за докторську. Із 2000 року почав працювати в Миколаївському педагогічному університеті (нині – Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського) відразу на посаді доцента як заслужений учитель України. Одного разу почув фразу: «пішов яловий професор». Перепитав значення. Був подивований і вражений. І тут швидко мобілізувався, прийнявши рішення – захищатися, щоб про тебе так колись не говорили ... Звичайно, вже на той час мій вибір зупинився на Нілі Йосипівні. Усі вище названі чесноти цієї Людини відчув тоді й у подальшому. Повідомив Нілі Йосипівні, що хочу розпочати писати докторську і хотів би, щоб вона була науковим консультантом. Вона на хвилику задумалася, а потім промовила: «Визначимось спочатку із темою, Ви попрацюєте над нею, а потім уже про докторську поговоримо. Не поспішайте, Василю Івановичу, Вас можуть неправильно зрозуміти доктори ...». Слухав, але не до кінця почув і зрозумів ту мудру пораду-паузу й материнський погляд ... Так і сталося. Спочатку в рідному університеті ... Потім у київському середовищі ...

... Я поспішав. Уже мав за сорок. Мої однокурсники рано стали кандидатами і докторами. Хотів надолужити. Ніколи не прагнув комусь перейти дорогу чи підсидіти. Просто працював і йшов своїм шля-

хом зі словами: «Я завше там, де труд, де людно ...». Але світ не без добрих і мудрих: колеги підтримали і підтримують! Із удачності всім (і тим, і другим) так і живу, і працюю.

...Так жила і працювала наша наукова Берегиня. Дбала про методичний розвиток Учителя літератури. Її мудрі уроки ще нам виконувати і надалі.

Мета статті – осмислюючи спадщину академіка Ніли Волошиної, репрезентувати її ідеї, які сприяють і нині професійному розвитку філологів через упровадження різних методичних форм.

Завдання: виокремити складники професійного розвитку філологів за напрацюваннями проф. Н. Й. Волошиної; розкрити концептуальні основи професійно-фахової студії для вчителів літератури; запропонувати моделі та технологію проведення студійних занять у системі підвищення кваліфікації словесників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Актуальним і нині є розвиток педагога в умовах реформування освіти, реалізації ідей Нової української школи. Державний стандарт базової загальної середньої освіти, Концепція Нової української школи, модельні програми з літератур орієнтовані на реалізацію низки інноваційних підходів (Шуляр В. І., 2022). До них належать такі: набуття норм компетентнісної, діяльнісної та особистісно орієнтованої співпраці із суб'єктами освіти; організація освітнього процесу в умовах інклюзивного компонента; організація співпраці суб'єктів освіти на засадах педагогіки партнерства; дитиноцентризм й організація освітнього процесу в умовах змішаного навчання: наживо, віддаленого, дистанційного тощо. Усе це накладає і відповідальність, і потребу оволодівати новими методиками, техніками, прийомами, ресурсами, засобами в організації освітнього процесу.

Професор Н. Й. Волошина професійному розвитку вчителів літератури у своїй професійній діяльності надавала пе-

ревагу. На це орієнтувала освітян, керівників закладів освіти, методичні служби. Про аксіоми професора Ніли Волошиної написано в низці видань, що ввійшли до посібника (Шуляр В. І., 2017). У пріоритеті вченої – молоді вчителі. Складниками методичної допомоги вчителю-словеснику, за Н. Й. Волошиною, є:

- виявлення кращого передового досвіду або попередження тих прогалин, які можуть виникнути через недостатню діяльність учителя;
- конкретні поради щодо наукових основ викладання літератури;
- орієнтування вчителя вміти практично керуватися чинними шкільними програмами та підручниками, новинками літературознавчої, методичної та психолого-педагогічної літератури;
- удосконалення методичних навичок учителя планувати матеріал, добирати раціональні форми, методи і прийоми навчання з урахуванням їхнього обґрунтування, поступово ускладнювати види діяльності учнів, діяти для формування їхньої особистості;
- організація взаємовідвідування уроків словесниками, проведення семінарів-практикумів, конференцій тощо (Волошина Н. Й., 2002, с. 258).

Вище викладене не втратило своєї актуальності і нині. Названі види допомоги вчителю-словеснику є «засобом поліпшення якості навчання та виховання, удосконалення професійної майстерності вчителя» (Волошина Н. Й., 2002, с. 258). Цей висновок узгоджується з нормами Закону «Про загальну середню освіту» та Постановою КМУ № 800 про організацію підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Нині в системі післядипломної педагогічної освіти є низка дійових форм, які забезпечують рівень професійності педагога. Однією з таких є професійно-фахова студія.

Слово «студія» походить від форми першої особи однини італійського дієсло-

ва (італ. studio, від лат. Studeo), що означає «ретельно вивчаю, старанно працюю»). У наукових джерелах наявні різноманітні комбінації зі словом «студія»: наукова студія, педагогічна студія, методична студія, авторська студія та інші (Шуляр В. І., 2017). Понятійне поле містить ще й такі варіанти: феміністсько-педагогічна студія (О. В. Плахотнік), історико-педагогічна студія (О. А. Венгеловська), філософсько-педагогічна студія (С. Л. Кузьміна), етнолінгвістична студія (Н. М. Шарманова), педагогічна студія (І. В. Дубровіна) та ін. Розробленням методики організації «студій» плідно займалися вчені: Т. Н. Гущина, М. Г. Сергєєва, І. О. Пугачов, І. С. Самохін, М. Г. Тусєєва, Н. Є. Щуркова.

Поняття «педагогічна студія» М. Г. Сергєєва, І. О. Пугачов, І. С. Самохін використовують з покликанням на дисертаційне дослідження М. Г. Тусєєвої і розглядають як «творчо орієнтовану різновидність професійного об'єднання шкільних педагогів у середині школи в рамках методичної діяльності освітнього закладу, яка пов'язана зі зростанням учительської кваліфікації, набуттям нових знань через моделювання проблемних ситуацій, які можуть виникнути під час уроку, проведення спеціальних тренінгів, ігрових прийомів, використання на власних заняттях новаторських форм проведення» (Сергєєва М. Г., 2018, с. 226; Тусєєва М. Г., 2007).

Як своєрідну лабораторію творчих задумів, де можна перевірити нові ідеї і випередити педагогічні і методичні помилки, потрактовує «педагогічну студію» Т. Гущина. Визначення «педагогічна студія» як «навчально-професійне заняття, покликане озброювати педагога на основі науково-теоретичних знань практичними вміннями, допомогти набутти професійного досвіду до етапу самостійної професійної роботи» запропонувала Н. Є. Щуркова (Щуркова Н. Е., 2002, с. 167).

Аналіз вище названих праць і власний багаторічний педагогічний досвід у системі освіти дає право на власне розуміння поняття «студія», «професійно-фахова

студія», «авторська методична студія».

Виклад основного матеріалу.

Професійно-фахова студія – інноваційна форма організації співпраці зацікавлених педагогів-одномудців, які пов'язані між собою певним світоглядом, спільним розумінням або бажанням віднайти шляхи втілення актуальної ідеї у практику професійно-фахової діяльності, набувши у процесі занять як теоретичних знань, так і практичних навичок для свого методичного розвитку.

Відповідно до вище поданого поняття «професійно-фахова студія» та «авторська методична студія» вибудовують на філософії тріадності, яка подана в такій логіко-семіотичні моделі (ЛСМ, рис. 1). Різниця між студіями в тому, що перша передбачає демонстрування методик, технологій, засобів, ресурсів, які напрацювали інші вчені, а ми адаптували до фаху, а друга – авторські інноваційні продукти. Наша модель узгоджується з поглядами Т. Н. Гущиною (Гущина Т. Н., 1996), М. Г. Тусєєвої (Тусєєва М. Г., 2007) та Н. Є. Щуркової, О. П. Залекера (Щуркова Н. Е., Залекер О. П., 1993).

Зважаємо і на досвід колег із системи підвищення кваліфікації.

У контексті розглядуваної проблеми цінним був досвід колег Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти Л. О. Клименко й О. В. Ліскович. Учені напрацювали досвід і виявили потенціал обласної педагогічної відкритої студії «Наука і ми», що традиційно проводять на Миколаївщині з 2013 року для розвитку та вдосконалення професійної компетентності вчителів природничих дисциплін (Клименко Л. О., Ліскович О. В., 2022).

На базі КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» 28 грудня 2022 року проведено презентацію науково-методичного проекту «Педагогічна студія як форма розвитку професійної компетентності педагога». У рамках методичного проекту впродовж 2022 року для вчителів різних категорій – від досвідчених до майбутніх, працювали педагогічні

студії: «Майстерність як вимір професійної зрілості педагога», «Інноваційність педагога – вимога сучасності», «Дидактична скарбниця молодого вчителя», «Професій-

на ідентичність: у фокусі – самовизначення майбутнього вчителя» (режим доступу: <https://ooiuv.odessaedu.net/uk/news-1472-9324/>).

Рис. 1. Концептуальні складники моделі професійно-фахової студії філолога

Джерело: авторський варіант

Професійно-фахова студія для філологів може бути як кафедральна, так і персональна. Остання логічно може бути «авторською методичною студією». У першому випадку всі працівники кафедри працюють за однією проблемою з використанням різного мовно-літературного матеріалу, наприклад, конструювання компетентнісно діяльнісних запитань, завдань,

задач у системі мовно-літературної освіти школярів. Можливий варіант авторських методичних студій. Він відрізнятиметься тим, що викладач / викладачка пропонують свою авторську методику / технологію / ресурс / засіб для впровадження в практику роботи школярів або з мови, або літератури. Цим власне будемо керуватися в організації розвитку методичних компетентно-

стей учителів-філологів.

Концептуальна модель професійно-фахової студії та її складники (рис. 1) узгоджені з типологією занять для педагогів, на яких основними об'єктами розгляду є: проблема або/і типологічна модель заняття з відповідним теоретичним обґрунтуванням та практико зорієнтованою співпрацею під час професійно-фахових змодельованих ситуацій.

Перший складник моделі передбачає оволодіння вчителями мінімуму теоретичних знань, надання їм тільки тої інформації, яка необхідна для виконання практико орієнтованих завдань і задач. Їхня мета – оволодіти новим інструментарієм для фахового зростання. Друга – передбачає, що тренер / тренерка продемонструють як? і в який спосіб? учасник / учасниця тренінгового заняття може набути тих чи інших професійних навичок для впровадження у практику своєї роботи тої чи іншої технології / методики / засобу навчання. Третій технологічний складник має продемонструвати цінність технології / методики / засобу, яким оволодівають учителі літератури. Вона передбачає групове / парне / індивідуальне виконання завдань / задач / проєктів учасниками та учасницями тренінгового заняття. Результатом такої співпраці є напрацювання кожним / кожною особистісно й суспільно значущого методичного продукту як засобу встановлення ціннісно-сміслової єдності суб'єктів співпраці.

У системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників та відповідно до кафедральної теми «Компетентнісний розвиток суб'єктів філологічної та художньо-естетичної освіти» розроблено схему організації розвитку методичної компетентності вчителів літератури під час курсів підвищення кваліфікації (Шуляр В. І., 2015). Ця схема реалізується через упровадження інноваційної форми проведення занять – авторська методична студія. Форми занять авторської методичної студії можуть бути зреалізовані як у навчальний час, так і в міжкурсовий період. Відповідно до вище

зазначеного розроблено Положення «Про авторську методичну студію» і низку моделей, які конкретизують та дають уявлення про форми і змістове наповнення занять: методичне студійне заняття, урок-майстерня, майстер-клас. Окрім цього автор практикує проведення традиційних форм підвищення кваліфікації вчителів літератури: лекційно-семінарські, індивідуальні та групові заняття, семінари, тренінги, дослідно-експериментальна співпраця, проведення консультацій тощо.

Професійно-фахова студія містить три типи занять, які узгоджуються із запропонованою на рис. 2 логіко-семіотичною моделлю / схемою.

МЕТОДИЧНЕ СТУДІЙНЕ ЗАНЯТТЯ

Методичне студійне заняття – навчально-професійне заняття, яке передбачає формування нових компетенцій, розвиток професійних навичок учителя літератури і набуття ним досвіду в освоєнні нових науково-теоретичних знань і компетентностей за визначеною проблемою або навчальними технологіями.

1. МЕТОДИЧНА МАЙСТЕРНЯ (МАЙСТЕР-КЛАС)

Методична майстерня (майстер-клас) – двовекторна практико зорієнтована співпраця суб'єктів педагогічного (едукативного) процесу (учителів-професіоналів й учнів-читачів), яка продемонструє зв'язок навчальної технології і її результат через появу методичного продукту під час заняття майстер-класу.

Методичну майстерню розглядаємо як спільний пошук учителем літератури й учнем-читачем оптимальних й ефективних шляхів досягнень планованого результату в присутності інших колег.

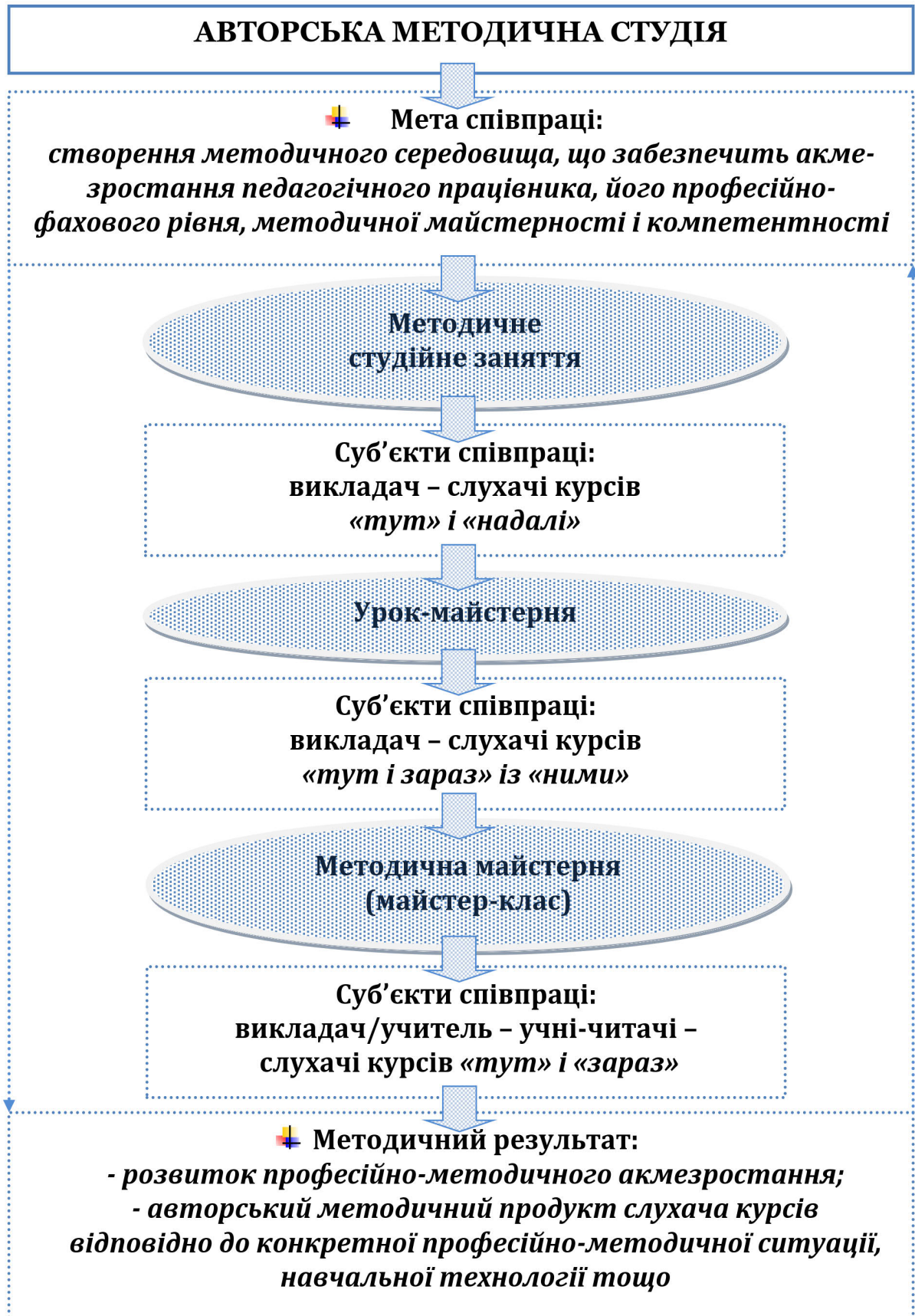

Рис. 2. Схема організації розвитку методичної компетентності вчителів літератури під час курсів підвищення кваліфікації

2. УРОК-МАЙСТЕРНЯ

Урок-майстерня – заняття, яке передбачає формування професійно-методичної компетентності вчителя літератури під час індивідуальних або/і групової співпраці / взаємодії суб'єктів / об'єктів у системі підвищення кваліфікації.

Урок-майстерню як форму заняття зі слухачами курсів підвищення кваліфікації проводять зазвичай після участі слухачів у методичних студіях та методичній майстерні. Таке заняття допомагає слухачам вирішувати практико-зорієнтовані завдання відповідно до змодельованої професійно-фахової ситуації. Викладач як фасилітатор обирає прийом, метод або новий засіб розглянутої раніше навчальної технології і відпрацьовує задалегідь обраний аспект.

Архітектоніка уроку-майстерні з методики літератури містить етапи та набір професійно-фахових ситуацій (докладно про це йтиметься в наступній статті).

Особливості уроку-майстерні в системі підвищення кваліфікації вчителів-філологів:

Мета: створення атмосфери відкритості та доброзичливості суб'єктів уроку-майстерні (слухачів курсів і викладача) до продуктивної діяльності і співтворчості, до толерантного спілкування й оцінювання вироблених методичних продуктів.

Завдання:

- під'єднання емоційної почуттєвої сфери слухача до продуктивної співпраці;
- розвиток здатності слухачів курсів підвищення кваліфікації до пошуку необхідної інформації для розв'язання методичної задачі до змодельованої (планованої або й спонтанно виниклої) професійно-фахової ситуації;
- спонукання слухачів до аспектного конструювання методичних продуктів відповідно до навчальної технології;
- набуття навичок саморефлексування та оцінювання підготовле-

ного методичного продукту.

Види методичних продуктів до технології конструювання моделей уроку / заняття літератури за сучасними стратегіями педагогічного (едукативного) процесу:

- програмно-тематичний комплекс вивчення курсу літератури;
- сконструйовані моделі авторських уроків / занять;
- розроблені тематичні картки вивчення літературної теми для учня-читача;
- набір засобів організації співпраці суб'єктів літературної освіти (паперових, візуально-екранних, комбінованих тощо);
- комплект компетентнісно-діяльнісних завдань / запитань / задач за літературною темою.

Форма педагогічної взаємодії суб'єктів уроку-майстерні: слухач – слухач; викладач – слухач; слухач – слухачі; слухачі – слухачі; (групова співпраця); слухачі – викладач.

Форма роботи: індивідуальна робота; робота в парі; робота в мікрогрупі; робота в колективі; робота між групами.

Методичний результат:

- розвиток професійно-методичного акмеозростання;
- практична реалізація аспектного моделювання за конкретною навчальною технологією, методичною ситуацією тощо;
- здатність вироблення методичного продукту відповідно до конкретної професійно-методичної ситуації, навчальної технології тощо.

Названі форми і типи занять апробовані упродовж десяти років на базі Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, в закладах освіти Миколаївщини та в експериментальному осередку ЗЗСО № 57 м. Миколаєва та в містах: Херсон, Суми, Мукачеве, Полтава, Кіровоград (Кропивницький). Напрацьоване дає право дійти таких **висновків:**

- проаналізовано спадщину Ніли Во-

лошиної щодо професійного розвитку вчителя літератури та виокремлено складники його професійного зростання;

- розроблено концептуальні основи організації професійно-фахової (авторської методичної) студії, відповідне положення, архітектуру студійних занять, їхню модель і змістове наповнення;
- забезпечено високий рівень захищеності вчителів літератури та продуктивності студійних занять за авторськими методиками, технологіями, прийомами, засобами;
- понад 90 % учителів готові працювати в такому режимі, коли викладач подає теоретичний матеріал, а потім сам проводить заняття або зі здобувачами освіти курсів / учасниками студії «тут-і-зараз», або вони присутні на його літературному занятті в закладі

освіти і є свідками педагогічного дійства в конкретному класі зі школярами;

- студійні заняття, за результатами анкетування та співбесід, є мотиватором до впровадження в практику роботи запропонованих ідей, методик, технологій учасникам занять із наданням кожному матеріалів і рекомендацій.

Перспективу розвитку розглядуваного напрямку вбачаємо в систематизації практичного досвіду в реалізації різних типів занять і вдосконаленні моделей професійно-фахового розвитку філолога, у здійсненні професійного розвитку вчителів початкових класів, курсу «Літературне читання»; формуванні професійної компетентності вчителів літератури за модельними програмами у 5–6 класах на засадах конструкторського моделювання літературних занять.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Волошина Н. Й. Науковий аналіз роботи та методична допомога вчителю / Наукові основи методики літератури. Навчально-методичний посібник / За ред. д.пед.н., професора, члена кореспондента АПН України Н. Й. Волошиної. – К. : Ленвіт, 2002. – 344 с. – С. 256–259.
2. Гущина Т. Н. Знакомьтесь: педагогическая студия / Т. Н. Гущина // Внешкольник. – 1996. – № 2. – С. 31–32.
3. Клименко Л. О. Педагогічна відкрита студія «Наука і ми» як засіб удосконалення професійної компетентності вчителя-природничника / Л. О. Клименко, О. В. Ліскович // Вересень. – № 4. – 2022. – С. 147–156. DOI: <https://doi.org/10.54662/veresen.4.2022.13>
4. Сергеева М. Г. Роль педагогической студии в повышении квалификационного уровня школьного педагога / Сергеева Марина Георгиевна, Пугачев Иван Алексеевич, Самохин Иван Сергеевич // Проблемы современного педагогического образования, 2018. – С. 225–228.
5. Тусеева М. Г. Педагогічна студія як форма підвищення кваліфікації вчителів середньої школи / М. Г. Тусеева // Молоді голоси. – 2007. – № 15 – С. 127–135.
6. Шуляр В. І. Відкрита громадська студія «Стратегія розвитку освіти в ОТГ : регіональний дискурс» : інформаційно-методичні матеріали : 28 березня 2017 року / за заг. ред. В. І. Шуляра. – Миколаїв : ОППО, 2017. – 68 с.
7. Шуляр В. І. Осмислюючи науковий доробок професора Ніли Волошиної ... : збірник статей / В. І. Шуляр. – Миколаїв : ОППО, 2017. – 88 с.
8. Шуляр В. І. Управління розвитком методичної компетентності вчителів-словесників : (конструювання компетентнісно-діяльнісного уроку літератури) / В. І. Шуляр // Українська література в загальноосвітній школі. – 2015. – № 2. – С. 13–17.

9. Шуляр В. І. Шкільна літературна освіта : проблеми, перспективи, практики (за ідеями Нової української школи) / В. І. Шуляр. – Миколаїв : ОІППО, 2022. – 306 с.

10. Щуркова Н. Е. Педагогическая студия / О. П. Залекер, Н. Е. Щуркова. – М. : ТОО «ИнтелТех», 1993. – 62 с.

11. Щуркова Н. Е. Педагогическая технология / Н. Е. Щуркова : «Педагогическое общество», 2002. – 224 с.

PROFESSIONAL STUDIO AS A FORM OF DEVELOPING TEACHING COMPETENCE IN THE NEW UKRAINIAN SCHOOL

(insights from Professor Nila Voloshina's Ideas)

Shuliar Vasyl,

Doctor of Pedagogical Sciences,

Director of Mykolaiv In-Service

Teachers Training Institute

Associate Professor

Department of Language, Literature and Art

Mykolaiv In-Service Teachers Training Institute

4-a Admiralska Street, 54001, Mykolaiv, Ukraine

vasyl.shuliar@moippo.mk.ua

The article presents the theoretical development of new forms of organizing professional development for philology teachers in the context of the legacy of Professor Nila Voloshina. The authors have developed a model of a professional studio, including a set of classes, their architecture, and content. They determined the components of professional development for literature teachers based on the scientific work of Professor Voloshina and incorporated them into the modern teacher training model. The professional studio and methodical model align with the ideas and goals of the Concept of the New Ukrainian School.

The first part of the article contains an essay about Nila Voloshyna – scientific director, consultant, advisor, guardesse. The second part presents a scientific and theoretical justification of the expediency of new forms of professional development. A conceptual apparatus (its content) has been built, which includes, in particular, the following concepts: «professional studio», «methodical studio session», «methodical workshop (master class)», «workshop lesson». «Conceptual components of the model of the professional studio of a philologist» are represented by a logico-semiotic model. The proposed author's model is built within the framework of the triadic philosophy.

The author presents a new approach to enhancing the skills of literature teachers by utilizing various methods and technologies. This approach is implemented through the concept of a professional (author's methodical) studio, which has been tested since 2000. The analysis of scientific intelligence and the experiences of other scientists who organize teacher professional development in studio format contributed to the author's understanding of the concepts and technology of conducting studio classes. Through these classes, the creative abilities of students-readers are developed.

The research will focus on systematizing practical experience in implementing various types of classes and improving models of professional development for philologists.

Keywords: *methodological competence; New Ukrainian School; Nila Voloshyna; professional development; professional studio; studio classes typology.*

REFERENCES

1. Gushhina, T. N. (1996). Znakom'tes': pedagogicheskaja studija [Meet: pedagogical studio]. *Vneshkol'nik*, 2, 31–32 (rus).
2. Klymenko, L. O. & Liskovych, O. V. (2022). Pedagogichna vidkryta studija «Nauka i my» yak zasib udoskonalennia profesiinoi kompetentnosti vchytelia-pryrodnychnyka» [Pedagogical open studio «Science and we» as a means of improving the professional competence of a naturalist teacher». *Veresen*, 4, 147–156. DOI: <https://doi.org/10.54662/veresen.4.2022.13> (ukr).
3. Shhurkova, N. E. (2002). *Pedagogicheskaja tehnologija* [Pedagogical technology]. «Pedagogicheskoe obshhestvo» (rus).
4. Shhurkova, N. E. & Zaleker, O. P. (1993). *Pedagogicheskaja studija* [Pedagogical studio]. M.: TOO «IntelTeh» (rus).
5. Shuliar, V. I. (2022). *Model literaturnoi kompetentnosti uchniv-chytachiv Novoi ukrainskoi shkoly* [Model of literary competence of students-readers of the New Ukrainian school]. Mykolaiv: OIPPO (ukr).
6. Shuliar, V. I. (2017). *Osmysliuiuchy naukovyi dorobok profesora Nily Voloshynoi...* [Understanding the scientific achievements of Professor Nila Voloshina...]. Mykolaiv: OIPPO (ukr).
7. Shuliar, V. I. (2015). Upravlinnia rozvytkom metodychnoi kompetentnosti vchyteliv-slovesnykiv: (konstruiuvannia kompetentisno-dialnisnogo uroku literatury) [Managing the development of methodological competence of vocabulary teachers: (construction of a competence-activity lesson of literature)]. *Ukrainska literatura v zahalnoosvitnii shkoli*, 2, 13–17 (ukr).
8. Shuliar, V. I. (2017). *Vidkryta hromadska studija «Stratehiia rozvytku osvity v OTH: rehionalnyi dyskurs»* [Open public studio «Strategy of education development in OTG: regional discourse»]. Mykolaiv: OIPPO (ukr).
9. Sergeeva, M. G., Pugachev, I. A. & Samohin, I. S. (2018). Rol' pedagogicheskoi studii v povyshenii kvalifikacionnogo urovnja shkol'nogo pedagoga [The role of the pedagogical studio in improving the qualification level of a school teacher]. *Problemy sovremennogo pedagogicheskogo obrazovanija*, 225–228 (rus).
10. Tusieieva, M. H. (2007). Pedagogichna studija yak forma pidvyshchennia kvalifikatsii vchyteliv serednoi shkoly [Pedagogical study as a form of improving the qualifications of secondary school teachers]. *Molodi holosy*, 15, 127–135 (ukr).
11. Voloshyna, N. Y. (2002). Naukovyi analiz roboty ta metodychna dopomoha vchytelivi [Scientific analysis of work and methodical assistance to the teacher]. *Naukovi osnovy metodyky literatury*. (Ed. N. Y. Voloshyna). K.: Lenvit, 256–259 (ukr).